

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Серифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра економіки та міжнародних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО

Постанова вченої ради

24.05.2021

протокол № 5, п. 8

ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказ від 24.05.2021 № 106

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО /

SOCIAL ENTREPRENEURSHIP

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«бакалавр» /	bachelor
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки» /	Social and Behavioural Sciences
Спеціальність	051 «Економіка» /	Economics
Освітня програма	«Міжнародна економіка» /	International Economics
	«Економіка підприємства» /	Economics of an Enterprise
	«Економіка бізнесу» /	Business Economics

Розробник: Недбалюк Олександр, кандидат економічних наук / доцент

Гарант освітньої програми «Міжнародна економіка» – Кульганік Оксана, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та міжнародних відносин _____.

Гарант освітньої програми «Економіка підприємства» – Гарбар Віктор, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та міжнародних відносин _____.

Гарант освітньої програми «Економіка бізнесу» – Супрун Світлана, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та міжнародних відносин _____.

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри економіки та міжнародних відносин від 12.05.2021 р. протокол № 7; на засіданні вченої ради факультету економіки, менеджменту та права від 18.05.2021 р. протокол № 6.

Рецензенти: Павлюк Тетяна, кандидат економічних наук, доцент (внутрішня рецензія)
Собченко Олександр, Директор ТОВ «КРЕДО АВТО», м. Вінниця, (зовнішня рецензія)

Редактор: Фатєєва Т.
Комп'ютерна верстка: Тимощук М.

Підп. до друку 07.06.2021. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,91.
Обл.-вид. арк. 1,95. Тираж 5. Зам. № 236.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ:

Мета вивчення дисципліни.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» системи професійної компетентності (знань, прикладних вмінь та навичок) в межах комплексного підходу щодо ініціювання та розвитку соціальних підприємницьких ініціатив, набуття умінь планування, аналізу і реалізації діяльності соціальних підприємств та проектів.

Результати вивчення навчальної дисципліни її місце в освітньому процесі.

Для галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» дисципліна є обов'язковою.

Результатом вивчення навчальної дисципліни «Соціальне підприємництво» для освітніх програм «Міжнародна економіка», «Економіка підприємства» та «Економіка бізнесу» є формування комплексу компетентностей:

- **інтегральна компетентність:** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

- загальні компетентності:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.

ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

- спеціальні (фахові) компетентності спеціальності:

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.

СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

Програмні результати навчання здобувачів з навчальної дисципліни «Соціальне підприємництво» для освітньої програми «Економіка бізнесу» полягають:

ПРН 1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.

ПРН 2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.

ПРН 4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН 6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

ПРН 7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

ПРН 8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ПРН 9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН 11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН 15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПРН 16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

ПРН 17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

ПРН 18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

ПРН 19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.

ПРН 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПРН 22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.

ПРН 23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

Міждисциплінарні зв'язки: програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів, базується на вивченні таких нормативних дисциплін, як «Правознавство», «Економічна інформатика», «Фінанси, гроші та кредит», «Мікроекономіка», «Державне регулювання економіки», «Маркетинг», «Статистика», «Бухгалтерський облік», «Менеджмент», «Економіка підприємства», «Економічна діагностика», «Бізнес-планування».

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв, він трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Рівні компетентності	За шкалою КНТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.

1	2	3
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Результат виконання екзаменаційних завдань оцінюється з урахуванням результатів у співвідношенні 80:20, де 80 – максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, 20 – результат поточної успішності відповідно до шкали переведення поточної роботи для врахування її при підсумковій оцінці.

Якщо здобувач вищої освіти упродовж семестру набрав 75 балів та (або) більше, оцінка за екзамен йому може бути виставлена за результатом поточної успішності.

Обсяг дисципліни в кредитах та його розподіл (тематичний план)

Теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин / кредитів	з них			
		лекції	практичні заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Поняття соціального підприємництва та його роль в сучасному суспільстві	9	2	2	5	ДН, УО, ІЗ
Тема 2. Особливості соціального підприємництва	8	2	2	4	КТ, ДН, ПО, ІЗ
Тема 3. Формування підприємницького стилю мислення як інноваційного	8	2	2	4	КТ, ДН, УО
Тема 4. Міжнародний досвід соціального підприємництва	9	2	2	5	ДН, Т, ПО, ІЗ
Тема 5. Законодавчі основи соціального підприємництва	8	2	2	4	КТ, ДН, ПО, РЗ
Тема 6. Стан соціального підприємництва в Україні	9	2	2	5	ПТ, ДН, УО, ІЗ
Тема 7. Ідеї та можливості в соціальному підприємстві	8	2	2	4	КТ, ДН, УО, ІЗ
Тема 8. Організаційно – правові форми соціальних підприємств	8	2	2	4	КТ, ДН, ПО, ІЗ
Тема 9. Організаційна структура соціального підприємства	9	2	2	5	КТ, ДН, УО, ІЗ
Тема 10. Стратегія розвитку соціального підприємництва	9	2	2	5	ДН, Т, ІЗ

Продовження таблиці

1	2	3	4	5	6
Тема 11. Бізнес – моделювання в соціальному підприємстві	9	2	2	5	КТ, ДН, ПО, Р
Тема 12. Бізнес - планування в соціальному підприємстві	9	2	2	5	КТ, ДН, УО, Р
Тема 13. Маркетинг в соціальному підприємстві	8	2	2	4	КТ, ДН, ПО, Р
Тема 14. Фінансові аспекти соціального підприємства	9	2	2	5	КТ, ДН, УО, ІЗ
Тема 15. Особливості здійснення соціального підприємства різними видами організацій	9	2	2	5	ПТ, ДН, УО, ІЗ
Тема 16. Створення соціального підприємства	9	2	2	5	КТ, ДН, УО, ІЗ
Тема 17. Облік, звітність та податкові пільги для соціальних підприємств	8	2	2	4	КТ, ДН, ПО, ІЗ
Тема 18. Інвестиції в соціальний бізнес	9	2	2	5	КТ, ДН, УО, ІЗ
Тема 19. Вимірювання соціального впливу та результатів діяльності	8	2	2	4	ДН, ПО, ІЗ
Тема 20. Екосистема соціального підприємства в Україні	9	2	2	5	КТ, ДН, ПО, ІЗ
Тема 21. Перспективи розвитку соціального підприємства в Україні	8	2	2	4	КТ, ДН, УО, ІЗ
КР з соціального підприємства	30 / 1			30	
Разом за семестр	180 / 6	42	42	96	-
Підсумковий контроль	Екзамен письмовий				

Умовні позначення:

УО – усне опитування;

ІЗ – індивідуальне завдання;

ПО – письмове опитування;

КТ – комп'ютерне тестування;

Т – тестування;

ДК – розрахунки та дослідження з використанням

Р – реферат;

комп'ютера.

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.**Зміст дисципліни (теми програми)****Тема 1. Поняття соціального підприємства та його роль в сучасному суспільстві**

Характер і зміст курсу, зв'язок з іншими дисциплінами. Завдання курсу. Місце дисципліни у вивченні підприємства. Сутність понять «підприємство», «соціальне підприємство», основи соціального підприємства та його особливості.

Принципи соціального підприємства. Визначення та розуміння соціального підприємства. Участь бізнесу у вирішенні соціально-економічних проблем. Відмінності між соціальним та комерційним підприємством, урядовими ініціативами, громадською діяльністю (благодійністю, волонтерством).

Сутність понять «соціальна відповідальність», «корпоративна соціальна відповідальність». Особливості соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку. Соціальні інновації та підприємницька діяльність. Різниця між соціальною відповідальністю та соціальним підприємством. Фінансові, техніко-економічні і організаційні механізми, що використовуються в економіці для реалізації соціальних бізнес-проектів.

Тема 2. Особливості соціального підприємництва

Поняття соціального підприємництва. Сутність, природа та типи підприємницької діяльності. Створення умов для успішної підприємницької діяльності. Актуальність розвитку соціального підприємництва. Передумови розвитку соціального підприємництва.

Започаткування соціального підприємництва в світі. Досвід соціального підприємництва у світі. Соціальні кооперативи Італії. Законодавче регулювання питань, пов'язаних з соціальним підприємництвом. Приклади успішних соціальних підприємств в Україні. Метою соціального підприємництва є зміна існуючого небажаного соціального стану на більш бажаний; вирішення соціальної проблеми через досягнення потрібного результату – соціально-еколого-економічного ефекту.

Соціальна інфраструктура. Взаємозв'язок соціальної політики держави та соціального підприємництва. Соціальні проблеми на вирішення яких зорієнтоване соціальне підприємництво. Позитивні зміни в соціальній сфері, які стали наслідком діяльності соціальних підприємств. Соціальні цінності, що створюються соціальними підприємствами. Реінвестування прибутку в соціальних підприємствах. Соціальні інновації.

Підприємницькі неприбуткові організації. Соціальні кооперативи. Інтегративне соціальне підприємництво. Роль соціального підприємництва в досягненні глобальних цілей сталого розвитку. Соціальна робота.

Перспективи розвитку національного соціального підприємництва.

Тема 3. Формування підприємницького стилю мислення як інноваційного

Економічна свобода як основна передумова розвитку соціального підприємництва. Складові економічної свободи: економічна самостійність, економічна відповідальність, економічна рівноправність. Рушійні сили розвитку соціального підприємництва. Економічний інтерес та конкуренція як джерела розвитку підприємництва. Підприємство як соціально-економічна та ділова творчість людини. Умови та принципи соціальної підприємницької діяльності.

Характеристика соціального підприємця. Необхідні навички та вміння для успішної роботи соціального підприємця. Правовий статус, права, обов'язки та відповідальність підприємця. Ділові якості й риси характеру соціального підприємця. Знання, ентузіазм, велике вміння та бажання знайти своє місце у складному світі бізнесу. Виявлення "профілю підприємця".

Відмінності між підприємництвом та соціальним підприємництвом - основна відмінність перебуває не в площині мотивації, а у сфері характеристик цінності, що виробляється. Основні функції, які виконує соціальний підприємець, що властиві саме цьому виду діяльності: ресурсну, управлінську, інноваційну, ризикову.

Інноваційне середовище – як закономірний стан буття природи і соціуму, умова постійного розвитку соціального підприємця. Перехід від окремих, «фрагментарних», «одиничних» інновацій соціального підприємця до системної діяльності, спрямованої на перетворення наукового знання і технологічних розробок у новий удосконалений продукт, якого вимагає людина.

Тема 4. Міжнародний досвід соціального підприємництва

Термін «соціальне підприємництво» вперше використовується у 1972 р. Б. Дрейтон, засновник «Ашока». «Ашока» (Ashoka) – найбільша міжнародна організація, що об'єднує лідерів соціального підприємництва з усього світу, чия діяльність спрямована на системне вирішення найбільш гострих соціальних проблем.

У 1978 р. у Великій Британії була обґрунтована концепція соціального підприємства, діяльність якого уособлювала основні правила кооперативу, що базується на спільній власності, та відповідала принципам економічної, соціальної та екологічної ефективності.

Становлення соціального підприємництва в Сполучених Штатах Америки відбувається в середині ХХ ст. Значну допомогу в розвитку соціального підприємництва надає уряд США в 5 напрямках: 1) стимулювання соціальних інновацій; 2) створення сприятливих умов для розвитку соціальних ініціатив; 3) визнання і заохочення успішних соціальних ініціатив; 4) допомога в поширенні і розвитку успішних соціальних ініціатив; 5) поширення інформації про ефективність соціального підприємництва.

У середині ХХ ст. скорочення державних програм соціального захисту як у Європі, так і США примусило неприбуткові організації перейти до активного пошуку додаткових ресурсів та створювати прибуткові організації з генеруванням прибутку, який витрачається виключно на виконання місії, наприклад, благодійні магазини в Сполученому Королівстві. На сьогодні функції та моделі соціальних підприємств на всіх континентах відображають силу глобалізації через поширення та запозичення практик і підходів, що просуються у світі.

Історичний екскурс в розвиток світового кооперативного руху як форми соціального підприємництва. Природа кооперативного руху. Соціальна місія кооперативів. Кооперативні цінності. Основні принципи діяльності кооперативів. Система споживчої кооперації. Сучасні тенденції розвитку кооперації в світі та в Україні.

Тема 5. Законодавчі основи соціального підприємництва

Правова база соціального підприємництва в Україні. Проблеми правового забезпечення соціального підприємництва в Україні. Законодавчі основи соціального підприємництва.

Державне регулювання соціального підприємництва в Україні. Необхідність та сутність державного регулювання соціального підприємництва, його форми та методи: адміністративні, правові, економічні. Прямі та непрямі методи регулювання. Інструменти впливу держави на розвиток соціального підприємництва: податкова політика, цінове та кредитно-грошове регулювання, амортизаційна політика, регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Державна підтримка соціального підприємництва. Механізм державної фінансової допомоги суб'єктам соціального підприємництва. Кадрове та інформаційне забезпечення державою підприємницької діяльності. Державні та міжнародні організації, що сприяють розвитку соціального підприємництва.

Тема 6. Стан соціального підприємництва в Україні

Історія розвитку соціального підприємництва в Україні з ХІХ століття до здобуття Україною незалежності. Етапи розвитку соціального підприємництва в незалежній Україні та їх характеристика. Роль громадського руху сприяння розвитку соціального підприємництва в Україні.

Урядові та законодавчі ініціативи в сфері сприяння розвитку соціального підприємництва. Значення соціального підприємництва для соціально-економічного розвитку на національному та місцевому рівнях. Інкубатори та акселератори, що спеціалізуються на підготовці та запуску соціальних підприємств, почали з'являтися в Україні. Фінансова підтримка соціальних підприємств в Україні.

Роль міжнародних донорських організацій в розвитку соціального підприємництва в Україні. Популяризація соціального підприємництва в Україні. Роль освіти в розвитку соціального підприємництва. Он-лайн платформи по вивченню основ соціального підприємництва.

Методологія прикладного політико-економічного аналізу стану соціального підприємництва. Відмінності між корпоративною соціальною відповідальністю і соціальним підприємництвом. Роль державних соціальних служб в розвитку соціального підприємництва. Каталог соціальних підприємств та його характеристика.

Роль соціальних підприємств у вирішенні проблем бідності та безробіття. Галузева структура сфер діяльності соціальних підприємств в Україні. Структура соціального підприємництва в Україні за організаційно-правовими формами підприємств.

Проблеми та обмеження в діяльності соціальних підприємств в Україні. Перспективи розвитку соціального підприємництва в Україні.

Тема 7. Ідеї та можливості в соціальному підприємстві

Система соціального бізнесу та його складові. Функції та принципи соціального підприємництва. Умови організації соціальної підприємницької діяльності. Сутність бізнес-ідеї. Індивідуальні, колективні методи генерації бізнес-ідеї. Джерела ідей. Оцінка життєздатності підприємницької ідеї. Належно обрана та обґрунтована ідея створення соціального підприємства як ключовий фактор успіху його майбутньої діяльності.

Очікуваний результат діяльності соціального підприємства як поєднання «Прибуток – Люди – Планета» (англ. мовою «PPP» – «Profit, People, Planet»).

Підтримка розвитку місцевої громади як соціальна складова бізнесу. Працевлаштуванні людей із вразливих груп населення як соціальна складова бізнесу. Вирішенні соціальних проблем громади як соціальна складова бізнесу. Фінансування соціальних проектів як соціальна складова бізнесу.

Мотивація підприємця вирішити певну соціальну проблему. Фактори конкурентоспроможності соціального підприємства. Пропозиція товару або послуги, які відсутні на локальному ринку як спосіб уникнення конкуренції для соціального підприємства.

Створення виробів ручної роботи («hand made») як метод підвищення конкурентоспроможності соціального підприємства на ринку. «Продавати історію» разом із продуктом як метод підвищення конкурентоспроможності соціального підприємства на ринку. Цікаве, неординарне поєднання у товарах чи послугах як метод підвищення конкурентоспроможності соціального підприємства на ринку. Використання унікальних навичок людей, для яких створюється соціальне підприємство як метод підвищення конкурентоспроможності соціального підприємства на ринку. Приклад успішного застосування «соціальності» (соціальної складової бізнесу) у просуванні товарів або послуг соціальних підприємств.

Державний контроль за відповідністю задекларованої ідеї практиці діяльності в соціальній сфері. Громадський контроль за відповідністю задекларованої ідеї практиці діяльності в соціальній сфері.

Наявна економічна ситуація як фактор сприяння розвитку соціального підприємництва. Законодавство як фактор сприяння розвитку соціального підприємництва. Людські ресурси як фактор сприяння розвитку соціального підприємництва. Соціальний капітал громади як фактор сприяння розвитку соціального підприємництва. Зацікавленість великого бізнесу в аутсорсингу як фактор сприяння розвитку соціального підприємництва.

Тема 8. Організаційно – правові форми соціальних підприємств

Юридичні питання соціально-підприємницької діяльності. Критерії вибору організаційно-правових форм соціального підприємництва. Організаційно-правові форми соціального підприємництва. Ознаки, види діяльності та систематизація соціальних підприємств. Види кооперативів. Соціальні кооперативи як основна форма соціального підприємництва. Громадські організації та благодійні фонди. Державне регулювання діяльності соціальних підприємств.

Соціальне підприємство як суб'єкт підприємницької діяльності. Основні види соціальних підприємств та їх організаційні форми. Об'єднання підприємств: асоціація, корпорація, холдинг, консорціум, концерн. Господарські товариства як суб'єкти підприємництва та їх види. Особливості створення та функціонування акціонерних товариств, товариств з обмеженою відповідальністю, товариств з додатковою відповідальністю, повних товариств, командитних товариств. Здійснення підприємницької діяльності без створення юридичної особи. Особливості діяльності виробничого кооперативу.

Тема 9. Організаційна структура соціального підприємства

Внутрішні та зовнішні виклики в розвитку соціального підприємства. Ресурси для успішної роботи. Формування відносин соціального бізнесу із працівниками й зовнішніми організаціями на основі соціальної відповідальності.

Сутність, види, моделі та рівні соціального партнерства. Соціальний діалог в Україні, особливості національної моделі соціального партнерства в Україні. Основні засновники та учасники фірми. Визначення та розробка кадрової політики. Формування команди професіоналів: моделі компетенцій та набір команди. Постановка цілей і задач: делегування, функція контролю, аналізу і зворотного зв'язку. Методи та оцінка ефективності командної роботи.

Навчання та мотивація членів команди. Юридичні питання в управлінні персоналом соціального підприємства. Цілі, правила та цінності в організації діяльності соціального підприємства. Комерційні, соціальні та екологічні цілі та завдання соціального підприємства.

Статут соціального підприємства. Залучення членів та персоналу до прийняття рішень. Посадові інструкції як інструмент управління.

Засади взаємодії з ринковим сектором діяльності соціального підприємства. Дисциплінарні правила поведінки (Кодекс правил) в соціальному підприємстві. Організаційні правила в соціальному підприємстві. Ієрархічна організаційна структура соціального підприємства. Інформаційна Система Управління (ІСУ) в соціальному підприємстві .

Тема 10. Стратегія розвитку соціального підприємництва

Соціальне підприємство як форма реалізації соціального підприємництва. Формування соціальної місії підприємства. Визначення пріоритетності напрямків діяльності підприємства. Значення інновації у соціальному підприємстві. Послідовність планування діяльності соціального підприємства.

Ідеї та можливості соціального підприємництва. Розробка стратегії для досягнення поставлених цілей. Маркетингове забезпечення соціального підприємництва. Маркетингові закони та маркетингова стратегія соціального підприємства. Стратегія бренду та інструменти бренд-менеджменту соціального підприємства. Формування громадської думки про фірму та товар. Моделі підприємницького процесу. Формування організаційно-правових моделей соціального підприємництва в Україні. Діяльність проекту "Соціальне підприємництво в Україні: досягнення соціальних змін за ініціативою знизу".

Концепція розвитку соціального підприємництва в Україні. Програма розвитку соціального підприємництва у м. Вінниці. Значення соціальної стратегії для підприємства. Система стратегій розвитку підприємства і місце в ній соціальної стратегії. Стратегія розвитку кадрового потенціалу підприємства.

Заходи з поліпшення умов і охорони праці, зміцнення здоров'я працівників окремого підприємства. Заходи з поліпшення житлово-побутових і соціально-культурних умов працівників окремого підприємства та їх сімей. Соціальна захищеність працівників підприємства. Оцінка ефективності соціальної стратегії підприємства. Поняття «візія підприємства» в соціальному підприємстві . Місія соціального бізнесу.

Тема 11. Бізнес – моделювання в соціальному підприємстві

Поняття бізнес-моделей. Аналіз бізнес-моделей. Побудова і вдосконалення бізнес-моделей.

Соціальна складова проекту – вміння правильно описати користь бізнес-проекту. Сегмент ринку, імідж продукту на стадії бізнес-ідеї: позиціонування та оцінювання власної ідеї. Формування бізнес-маяків просування проекту. Формування комерційних запитів як інструмент соціального підприємництва.

Бізнес-ідея. Бізнес-мета. Лінійка продуктів. Внутрішня реклама продуктових лінійок. Характеристика, прибуток, переваги товару. Опис цінності, яку несе для клієнта товар або послуга, що реалізується соціальним підприємством. Опис соціальної проблеми, яку планується вирішити за допомогою діяльності соціального підприємства.

Основні партнери соціального підприємства. Взаємодія соціального підприємства з цільовими групами клієнтів. Структура витрат соціального підприємства. Економічна стійкість: види доходів, які отримує соціальне підприємство в процесі своєї діяльності. Вимірювання соціального впливу підприємства на громаду або цільову групу клієнтів.

Тема 12. Бізнес - планування в соціальному підприємстві

Сутність бізнес-планування. Структура і послідовність розробки бізнес-плану соціального підприємства. Організація процесу бізнес-планування. Методика опису соціального підприємства та галузі та характеристика продукту. Методика складання плану маркетингу. Методика розробки виробничого та організаційного планів. Методика складання фінансового та інвестиційного планів.

Етапи та механізми реалізації соціального бізнес-проекту. Ресурси для реалізації проекту. Прогноз результатів . Розробка ретельного плану розвитку. SWOT-аналіз. Маркетингові дослідження. Використання інструментів стратегічного менеджменту з метою бізнес-спрямуванням.

Аналіз та прогнозування фінансових результатів. Етапи: створення карти процесів – складові частини бізнес-проекту; створення карту показників- абстрактні та реальні результати реалізації проекту; формування карти персоналу- прописати хто саме, скільки людей, з якими знаннями та компетенціями потрібен для реалізації проекту і за якими критеріями відбувається залучення персоналі; система мотивації персоналу – пошук необхідних стимулів і умов праці.

Тема 13. Маркетинг в соціальному підприємстві

Функції, принципи та цілі маркетингу соціального підприємства. Роль та особливості маркетингу в соціальному підприємстві. Концепції маркетингу. Тактика і стратегія маркетингу. Цінова політика соціального підприємства у системі маркетингу. Маркетингове середовище.

Інформаційні джерела для маркетингового дослідження. Особливості та процедура маркетингового аналізу в соціальному підприємстві. Методи залучення клієнтів в соціальному підприємстві. Комплекс маркетингової політики соціальної підприємства. Інструменти маркетингу в діяльності соціального підприємства.

Маркетингова стратегія соціального підприємства. Бренд і брендинг соціального підприємства. Маркетингові комунікації. Дослідження ринку соціального підприємства. Конкуренти, продукти і реклама в соціальному підприємстві. Зацікавлені в діяльності соціального підприємства сторони (стейкхолдери).

Ціннісна пропозиція як частина бізнес-моделі майбутнього соціального підприємства. Маркетинговий комплекс соціального підприємства. Експертна оцінка необхідних для соціального підприємства ресурсів для виробництва чи обслуговування продукту/послуги.

Тема 14. Фінансові аспекти соціального підприємства

Фінансове забезпечення соціального підприємства. Стратегічне та операційне фінансове планування. Пошук можливостей для прибутковості.

Залучення інвестицій: робота з донорами та інвесторами. Види допомоги для соціальних підприємств. Фандрейзинг. Засоби залучення фінансування в соціальні проекти. Складові бізнес-планування в соціальному підприємстві: опис підприємства, соціальна цінність, цілі та завдання, оцінка ринку, команда, фінансові джерела, стратегія маркетингу, фінансовий план, управління ризиками. Особливості побудови бізнес-планів в соціальному підприємстві. Основні вимоги до інвестиційних проектів соціальних підприємств. Як презентувати свій стартап інвесторам.

Бюджетування та фінансові розрахунки. Джерела доходів для соціального підприємства. Оцінювання ефективності використання соціальних інвестицій, результативності корпоративних соціальних програм та вимірювання соціального впливу від діяльності підприємства. Вимірювання соціальної цінності. Зростання та розвиток соціального підприємства. Фінансові аспекти стратегії виходу із бізнесу.

Тема 15. Особливості здійснення соціального підприємництва різними видами організацій

Класифікація видів діяльності соціальних підприємств. Вільна, дозвільна (ліцензована) та державна підприємницька діяльність. Обмеження в діяльності соціальних підприємств. Стандартизація і сертифікація. Патентування діяльності соціальних підприємств. Ліцензування діяльності соціальних підприємств. Сутність процесу ліцензування. Дозвільні види діяльності соціальних підприємств. Органи державної влади, що видають ліцензії. Плата за видачу ліцензії.

Класифікація видів соціального підприємництва за фазами відтворення: виробниче, комерційне (товарно-грошові та торговельно-обмінні операції) та фінансове підприємництво. Виробниче підприємництво – найважливіший вид діяльності соціальних підприємств, спрямований на виробництво товарів та надання послуг. Посередництво як різновид комерційної діяльності соціальних підприємств.

Тема 16. Створення соціального підприємства

Вибір способу започаткування соціального бізнесу. Традиційні способи: створення нового соціального підприємства, купівля існуючого бізнесу. Нетрадиційні способи: прямий маркетинг, пересувна торгівля, франчайзинг, надомний бізнес, вихід зі складу великої компанії.

Етапи започаткування власної справи в соціальному бізнесі. Засновницькі документи та їх підготовка. Статут підприємництва та засновницький договір. Формування статутного фонду. Порядок відкриття рахунка суб'єкта підприємницької діяльності в установі банку.

Бізнес-план та його роль у заснуванні власної справи. Стадії розробки бізнес-плану. Структура та технологія розробки бізнес-плану. Порядок державної реєстрації суб'єктів соціального підприємництва.

Тема 17. Облік, звітність та податкові пільги для соціальних підприємств

Роль звітності і податків у фінансовій системі соціального підприємництва. Прямі та непрямі податки. Способи сплати податків у підприємстві. Загальна та спрощена системи оподаткування. Єдиний податок. Фіксований податок. Порядок відрахувань діяльності в пенсійний фонд і фонди соціального страхування. Кредитування та його роль у розвитку підприємництва. Особливості надання мікрокредитів суб'єктам соціального підприємництва. Значення кредитних спілок у фінансуванні соціального бізнесу.

Бухгалтерські книги та реєстри в соціальному підприємстві. Управлінський облік в соціальному підприємстві. Звітність соціального підприємства. Доходи та витрати соціальних підприємств.

Пільги для соціальних підприємств з податку на додану вартість. Пільги для соціальних підприємств з податку на нерухомість. Пільги для соціальних підприємств з орендної плати за державне майно та із земельного податку. Особливості обліку операцій з надання благодійної допомоги. Особливості обліку та звітності в неприбуткових організаціях.

Тема 18. Інвестиції в соціальний бізнес

Поняття інвестування та його значення для розвитку соціального підприємництва. Джерела фінансових ресурсів соціального підприємництва та процес інвестування. Управління фінансами суб'єктів підприємництва. Методи інвестування в соціальному підприємстві.

Інвестиційний план як інвестиційна пропозиція соціального підприємства. Міжнародний досвід в сфері інвестування в соціальний бізнес. Фандрейзинг як методи генерування матеріальних, людських та фінансових ресурсів для соціальних підприємств. Форми фандрейзингу для соціального підприємництва. Характеристика каналів, з допомогою яких здійснюється фандрейзинг для соціального підприємництва. Типи інвесторів для соціального підприємництва. Краудфандинг в соціальному підприємстві.

Роль фінансових інституцій та фондів в інвестуванні розвитку соціального підприємництва. Досвід США в інвестуванні розвитку соціальних підприємств. Досвід Великобританії в інвестуванні розвитку соціальних підприємств. Соціальні фондові біржі.

Тема 19. Вимірювання соціального впливу та результатів діяльності

Результати діяльності соціального підприємства. Класифікація результатів діяльності соціального підприємства. Понятійний апарат, що використовується для оцінки соціальних результатів. Етапи оцінки результатів діяльності соціального підприємства та їх характеристика.

Вдосконалення внутрішніх організаційно-економічних механізмів соціального підприємства на основі результатів оцінювання його діяльності. Проблема вимірювання та оцінювання соціальних результатів діяльності підприємства. Основні методичні підходи, що використовуються для оцінки соціальних результатів.

Підхід множинності інтересів зацікавлених сторін, що використовується для оцінки соціальних результатів. Послідовність етапів оцінки результатів діяльності соціального підприємства. Суб'єкти оцінки результатів діяльності соціального підприємства. Індикатори вимірювання економічної та соціальної діяльності соціального підприємства.

Тема 20. Екосистема соціального підприємництва в Україні

Роль соціальних підприємств в суспільно-природно-економічній екосистемі. Інкубатори та акселератори як учасники екосистеми соціального підприємництва. Донори та інвестори як учасники екосистеми соціального підприємництва. Перспективи розвитку екосистеми соціального підприємництва в Україні. Каталог соціальних підприємств.

Інкубатори та акселератори у сфері соціального підприємництва в Україні. Світовий досвід функціонування інкубаторів та акселераторів в сфері соціального підприємництва. Проблеми функціонування інкубаторів та акселераторів в сфері соціального підприємництва в Україні.

Міжнародні проекти технічної допомоги в сфері соціального підприємництва в Україні. Програми з розвитку соціального підприємництва в Україні. Сфера венчурної філантропії та соціального інвестування в Україні. Фінансування та підтримка соціальних підприємств благодійними фондами. Проблеми та перешкоди в сфері інвестування українських соціальних організацій та підприємств.

Тема 21. Перспективи розвитку соціального підприємництва в Україні

Передумови для розвитку соціального підприємництва в Україні. Мотиваційні аспекти в розвитку соціального підприємництва. Об'єктивні та суб'єктивні перешкоди для розвитку соціального підприємництва в Україні. Фактори та можливості, що сприяють активізації розвитку соціального підприємництва в Україні.

Масштабування соціального підприємництва. Процес формування механізму сприяння розвитку соціального підприємництва. Проблема доступу соціальних підприємств до фінансових ресурсів. Підтримка міжнародними фондами та організаціями розвитку соціального підприємництва в Україні.

Заходи, які необхідно реалізувати для розвитку соціального підприємництва в Україні. Інституції, діяльність яких спрямована на підтримку розвитку соціальних підприємств. Ресурси, які наявні для розвитку соціального підприємництва. Система інформаційно-консультаційного забезпечення розвитку соціального підприємництва.

Політика державної підтримки розвитку соціального підприємництва: зарубіжний досвід та українські реалії. Інвестиційні програми з кредитування соціальних підприємств.

Структура навчальної дисципліни

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
1	2	3
<p>Знати: сутність та науково-теоретичні основи соціального підприємництва</p> <p>Вміти: використовувати вітчизняний та зарубіжний досвід розвитку соціального підприємництва</p>	<p>Тема 1. Поняття соціального підприємництва та його роль в сучасному суспільстві</p> <p>Лекція № 1</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття соціального підприємництва 2. Завдання, які можна вирішити за допомогою соціального підприємництва 3. Можливості для розвитку соціального підприємництва в Україні 4. Можливості залучення ресурсів для старту та розвитку соціальних підприємств <p>Література</p> <p>Основна: 2, 4, 7 Додаткова: 3, 7, 14, 28 Інтернет – ресурси: 2, 8, 9</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів</p> <p>Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка презентації на тему: Успішні закордонні приклади соціального підприємництва Соціальні підприємства в Україні (приклад) Види соціальної продукції та соціальних послуг Зміни в суспільному сприйнятті соціального бізнесу</p>	5
	<p>Практичне заняття № 1</p> <p>Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасне трактування поняття «соціальне підприємство» та його критерії 2. Умови для розвитку соціального підприємництва в Україні 3. Ресурси та можливості для розвитку соціального підприємництва в Україні 4. Успішні приклади розвитку соціального підприємництва в Україні та за кордоном 5. Практична вправа (робота в малих групах) «5 хвилин про головне: що таке соціальне підприємство» 6. Практична вправа (робота в малих групах) «Жива бібліотека»: приклади з практики українських і зарубіжних соціальних підприємств 	2

1	2	3
<p>Знати: принципи та особливості функціонування соціального підприємництва в сучасних умовах</p> <p>Вміти: оцінювати стан соціального підприємництва, його вплив на позитивні соціально-економічні зміни в суспільстві</p>	<p>Тема 2. Особливості соціального підприємництва Лекція № 2 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознаки та принципи діяльності соціальних підприємств 2. Класифікація соціальних підприємств 3. Інноваційна сутність соціальних підприємств 4. Соціальне підприємництво і соціальна відповідальність бізнесу <p>Література Основна: 1, 4, 5 Додаткова: 1, 9, 13, 27 Інтернет – ресурси: 1, 5, 8</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка презентації на тему: Історичні основи виникнення і розвитку соціального підприємництва Соціальний бізнес як інноваційна діяльність Соціальні кооперативи Інтегративне соціальне підприємництво</p>	4
	<p>Практичне заняття № 2 Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Альтернативні погляди науковців на зміст поняття «соціальне підприємництво» 2. Соціальні підприємства як «агенти» соціальних змін в суспільстві 3. Соціальне підприємництво і соціальна робота 4. Практична вправа: обговорення кейсу «Соціальне підприємство «Grameen Bank» 	2
<p>Знати: особливості формування підприємницького стилю мислення як інноваційного</p>	<p>Тема 3. Формування підприємницького стилю мислення як інноваційного Лекція № 3 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні типи соціальних інновацій 2. Етапи створення соціальної інновації 3. Передумови запровадження соціальних інновацій 4. Управління опором до інновацій <p>Література Основна: 3, 4, 7 Додаткова: 5, 9, 15, 27 Інтернет – ресурси: 2, 3, 5</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка презентації на тему: Власна теорія змін в соціальному підприємстві Особливі ознаки соціального підприємця як інноватора Поняття і типи інновацій в соціальній сфері Інновація в соціальній сфері як створення соціальної цінності Нові практики як соціальна інновація (приклад) Нові процеси як соціальна інновація (приклад) Теорія дифузії інновацій</p>	4

1	2	3
<p>Вміти: використовувати соціальне підприємництво як інструмент створення та запровадження соціальних інновацій</p>	<p>Практичне заняття № 3 Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ідеї соціального розвитку як джерело створення соціальних інновацій 2. Процес створення соціальної інновації 3. Врахування опору до інновацій при формуванні стратегії просування соціальної інновації 4. Теорія змін як інструмент забезпечення сталості інноваційного процесу 	2
<p>Знати: структуру та тенденції розвитку соціального підприємництва в розвинених країнах світу</p>	<p>Тема 4. Міжнародний досвід соціального підприємництва Лекція № 4 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Цілі сталого розвитку ООН та їх зв'язок із соціальним підприємництвом 2. Соціальне підприємництво у Великобританії 3. Соціальне підприємництво в Німеччині 4. Соціальне підприємництво в США <p>Література Основна: 2, 5, 6 Додаткова: 4, 9, 18, 22 Інтернет – ресурси: 1, 4, 9</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка презентації на тему: Кооперативи та їх роль у становленні соціального підприємництва в економічно розвинених країнах Посилення ролі держави в сфері соціального захисту населення як фактор розвитку соціального підприємництва Особливості соціального підприємництва в країнах Скандинавії Особливості соціального підприємництва у Великобританії Особливості соціального підприємництва в Німеччині Особливості соціального підприємництва в Франції Особливості соціального підприємництва в Польщі</p>	5
<p>Вміти: оцінювати та прогнозувати розвиток соціального підприємництва в розвинених країнах світу</p>	<p>Практичне заняття № 3 Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Глобальні цілі сталого розвитку ООН 2. Соціальний бізнес як інструмент скорочення державних витрат на соціальні цілі 3. Зарубіжні концепції (моделі) соціального підприємництва 4. Порівняльна характеристика соціального підприємництва в країнах Європи та США 5. Успішний приклад становлення та розвитку соціального підприємства за кордоном 	2

1	2	3
<p>Знати: систему законодавчого регулювання діяльності соціальних підприємств в Україні та світі</p>	<p>Тема 5. Законодавчі основи соціального підприємництва Лекція № 5 План лекції 1. Аналіз законодавчих аспектів діяльності соціальних підприємств 2. Міжнародна практика законодавчого регулювання діяльності соціальних підприємств 3. Українське правове середовище для розвитку соціального підприємництва 4. Фактори вибору юридичної форми соціального підприємства Література Основна: 1, 3, 4, 7 Додаткова: 6, 7, 19, 28 Інтернет – ресурси: 1, 6, 8</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів Індивідуальне навчально-дослідне завдання: «Порівняльна характеристика нормативно-правової бази соціального підприємництва в різних країнах світу»</p>	4
<p>Вміти: використовувати нормативно-правову базу з метою розвитку соціального підприємництва</p>	<p>Практичне заняття № 5 План практичного заняття 1. Законодавчі підходи до визначення соціальних підприємств різноманітні в Європі інших країнах світу 2. Законодавча база діяльності соціальних підприємств у Великобританії 3. Податкові та інші пільги, передбачені законодавством для соціальних підприємств в різних країнах світу 4. Правовий статус соціальних підприємств в Україні 5. Перспективи вдосконалення законодавства в сфері регулювання діяльності соціального підприємництва в Україні</p>	2
<p>Знати: сучасний стан соціального підприємництва та його місце в структурі соціальної економіки України</p>	<p>Тема 6. Стан соціального підприємництва в Україні Лекція № 6 План лекції 1. Трактуювання змісту соціального підприємництва в Україні 2. Історичні основи вітчизняного соціального підприємництва 3. Громадські та урядові ініціативи щодо розвитку соціального підприємництва 4. Сектор соціального підприємництва в структурі соціальної економіки України Література Основна: 1, 5, 7 Додаткова: 5, 8, 17, 22 Інтернет – ресурси: 2, 7, 9</p>	2

1	2	3
Вміти: використовувати сучасні методики та показники для оцінки сучасного стану соціального підприємництва в Україні	Самостійна робота студентів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка презентації на тему: 1. Інкубатори та акселератори, що спеціалізуються на підготовці та запуску соціальних підприємств, почали з'являтися в Україні 2. Фінансова підтримка соціальних підприємств в Україні 3. Роль міжнародних донорських організацій в розвитку соціального підприємництва в Україні 4. Популяризація соціального підприємництва в Україні 5. Роль освіти в розвитку соціального підприємництва 6. Он-лайн платформи по вивченню основ соціального підприємництва 7. Методологія прикладного політико-економічного аналізу стану соціального підприємництва	5
	Практичне заняття № 6 Питання / завдання до заняття 1. Особливі ознаки діяльності, які визнаються в Україні як соціальне підприємництво 2. Історія розвитку соціального підприємництва в Україні з ХІХ століття до здобуття Україною незалежності 3. Етапи розвитку соціального підприємництва в незалежній Україні та їх характеристика 4. Громадський рух сприяння розвитку соціального підприємництва в Україні 5. Значення соціального підприємництва для соціально-економічного розвитку на національному та місцевому рівнях	2
Знати: можливості та обмежувальні фактори в розвитку соціального підприємництва в Україні	Тема 7. Ідеї та можливості в соціальному підприємстві Лекція № 7 План лекції 1. Формування ідеї для створення соціального підприємства 2. Поширені прийоми, що використовуються в соціальному підприємстві для формування ідеї та сфери діяльності 3. Використання соціальної складової при створенні соціального підприємства 4. Можливості і фактори сприяння розвитку соціального підприємництва в Україні Література Основна: 1, 4, 7 Додаткова: 3, 6, 12, 21 Інтернет – ресурси: 3, 4, 9	2
	Самостійна робота студентів Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ділова гра): ««Продавати історію» разом із продуктом як метод підвищення конкурентоспроможності соціального підприємства на ринку (приклад)»	4

1	2	3
<p>Вміти: використовувати сприятливі можливості з метою розвитку соціального підприємництва в Україні</p>	<p>Практичне заняття № 7 Питання / завдання до заняття 1. Належно обрана та обґрунтована ідея створення соціального підприємства як ключовий фактор успіху його майбутньої діяльності 2. Вирішення соціальних проблем громади як соціальна складова бізнесу 3. Мотивація підприємця вирішити певну соціальну проблему 4. Контроль за відповідністю задекларованої ідеї практиці діяльності в соціальній сфері 5. Практична вправа (робота в малих групах) «Мозковий штурм із метою визначення ідей для соціального підприємства»</p>	2
<p>Знати: класифікацію і сутність організаційно – правових форм соціальних підприємств</p>	<p>Тема 8. Організаційно – правові форми соціальних підприємств Лекція № 8 План лекції 1. Поширені в світі організаційно – правові форми соціальних підприємств 2. Порівняльна характеристика форм господарювання неприбуткових та бізнес-організацій 3. Поширені в Україні організаційно-правові форми соціальних підприємств, їх переваги та недоліки 4. Спеціальні (нові) організаційних форми для соціальних підприємств Література Основна: 2, 3, 6 Додаткова: 4, 9, 10, 29 Інтернет – ресурси: 2, 6, 8</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка презентації на тему: Недержавна та неприбуткова організація як організаційно-правова форма соціального підприємництва Неприбуткова бізнес-асоціація як організаційно-правова форма соціального підприємництва Кооператив як організаційно-правова форма соціального підприємництва Товариство з обмеженою відповідальністю як організаційно-правова форма соціального підприємництва Асоціація як організаційно-правова форма соціального підприємництва Фонд як організаційно-правова форма соціального підприємництва Індивідуальний підприємець як організаційно-правова форма соціального підприємництва</p>	4

1	2	3
<p>Вміти: обґрунтовувати та обирати найбільш відповідні конкретним умовам організаційно – правові форми соціальних підприємств</p>	<p>Практичне заняття № 8 Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Форми господарювання, що обирають соціальні підприємства у світі та їх характеристика 2. Недержавні неприбуткові організації як організаційно-правова форма соціального підприємництва 3. Бізнес - організації як організаційно-правова форма соціального підприємництва 4. Організаційно-правові форми соціальних підприємств в Україні та їх характеристика 5. Особливості спеціальних (нових) організаційно-правових форм соціального підприємництва 	<p>3 2</p>
<p>Знати: сутність та альтернативні варіанти організаційних структур соціальних підприємств</p>	<p>Тема 9. Організаційна структура соціального підприємства Лекція № 9 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Членство, програма та цілі діяльності 2. Організаційні правила та цінності 3. Організаційна структура 4. Роль управлінського персоналу та членів підприємства в управлінні <p>Література Основна: 1, 6, 7 Додаткова: 5, 9, 15, 26 Інтернет – ресурси: 1, 2, 8</p>	<p>2</p>
<p>Вміти: обґрунтовувати та обирати найбільш відповідні конкретним умовам організаційні структури для соціальних підприємств</p>	<p>Самостійна робота студентів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка презентації на тему: Дисциплінарні правила поведінки (Кодекс правил) в соціальному підприємстві Інформаційна Система Управління (ІСУ) в соціальному підприємстві Матриця розподілу ролей, завдань та обов’язків в соціальному підприємстві</p> <p>Практичне заняття № 9 Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Програма (стратегія) діяльності соціального підприємства як основа його організаційної структури 2. Членство в соціальному підприємстві, його особливості в кооперативах 3. Типи організаційних структур соціальних підприємств та їх характеристика 4. Роль адміністративного персоналу в управлінні соціальним підприємством 5. Розподіл ролей, завдань та обов’язків в процесі діяльності соціального підприємства 	<p>5 2</p>

1	2	3
<p>Знати: сутність та науково-теоретичні основи формування стратегії розвитку соціального підприємництва</p> <p>Вміти: формувати стратегію розвитку соціального підприємства</p>	<p>Тема 10. Стратегія розвитку соціального підприємництва Лекція № 10 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> Проблеми формування національної стратегії розвитку соціального підприємництва Соціальна стратегія у системі управління сучасним підприємством Візія та місія соціального підприємства Порядок формування, виконання та оцінки стратегії діяльності соціального підприємства <p>Література Основна: 1, 3, 4 Додаткова: 6, 9, 12, 25 Інтернет – ресурси: 2, 4, 8</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ділова гра): «Написання візій та місій для соціальних підприємств»</p>	5
	<p>Практичне заняття № 10 Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> Неурядові ініціативи щодо формування національної стратегії розвитку соціального підприємництва в Україні Алгоритм процесу формування та реалізації соціальної стратегії організації Соціальні аспекти загальної стратегії діяльності підприємства Формування візії соціального підприємства як картини його стану в майбутньому Формування місії соціального підприємства як плану досягнення поставлених цілей 	2
<p>Знати: методику бізнес-моделювання в соціальному підприємстві</p>	<p>Тема 11. Бізнес – моделювання в соціальному підприємстві Лекція № 11 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> Сутність бізнес-моделювання в соціальному підприємстві Види бізнес-моделей соціального підприємства Найбільш поширені бізнес – моделі соціального підприємництва Науково обґрунтований універсальний каркас (канва) соціального підприємства <p>Література Основна: 1, 3, 5, 6 Додаткова: 3, 8, 15, 23 Інтернет – ресурси: 2, 5, 8</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ділова гра): «Створення власної бізнес – моделі соціального підприємства»</p>	5

1	2	3
Вміти: обґрунтовувати та обирати найбільш відповідну конкретним умовам бізнес-модель для соціального підприємства	Практичне заняття № 11 Питання / завдання до заняття 1. Опис цінності, яку несе для клієнта товар або послуга, що реалізується соціальним підприємством 2. Опис соціальної проблеми, яку планується вирішити за допомогою діяльності соціального підприємства 3. Структура витрат соціального підприємства 4. Економічна стійкість: види доходів, які отримує соціальне підприємство в процесі своєї діяльності 5. Вимірювання соціального впливу підприємства на громаду або цільову групу клієнтів	2
Знати: основи методології бізнес – планування в соціальному підприємстві	Тема 12. Бізнес - планування в соціальному підприємстві Лекція № 12 План лекції 1. Мотиваційні аспекти бізнес – планування в соціальному підприємстві 2. Значення та призначення бізнес – плану для соціального підприємства 3. Формулювання цілей та завдань в бізнес – плані соціального підприємства 4. Структура та анотація бізнес – плану Література Основна: 1, 5, 7 Додаткова: 6, 7, 15, 27 Інтернет – ресурси: 3, 6, 9	2
	Самостійна робота студентів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка презентації на тему: Доцільність розробки бізнес – плану соціального підприємства Бізнес-план для соціального підприємства як інструмент переконання інвесторів в потенційній успішності бізнесу Стиль оформлення та структурування бізнес – плану соціального підприємства Візія та місія в бізнес – плані соціального підприємства	5
Вміти: формувати бізнес-план для соціального підприємства	Практичне заняття № 12 Питання / завдання до заняття 1. Опис в бізнес-плані соціального підприємства та тієї соціальної цінності яку воно пропонує 2. Аналіз потенційного ринку соціального підприємства 3. Персонал та стратегія маркетингу соціального підприємства 4. Фінансова частина бізнес - плану соціального підприємства 5. Ризики та управління ризиками в соціальному підприємстві 6. Мета та процедура самооцінки бізнес – плану соціального підприємства	2

1	2	3
<p>Знати: основи та особливості маркетингу в соціальному підприємстві</p> <p>Вміти: проводити маркетинговий аналіз та формувати маркетинговий план для потреб соціального підприємства</p>	<p>Тема 13. Маркетинг в соціальному підприємстві Лекція № 13 План лекції 1. Роль маркетингу в соціальному підприємстві 2. Збір маркетингової інформації та залучення клієнтів 3. Маркетинговий аналіз в соціальному підприємстві 5. Маркетинговий комплекс соціального підприємства</p> <p>Література Основна: 1, 4, 6 Додаткова: 8, 9, 14, 24 Інтернет – ресурси: 2, 3, 8</p> <p>Самостійна робота студентів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка презентації на тему: Аналіз зацікавлених сторін (стейкхолдерів) для соціального підприємства чи проекту Перевірка концепції («Proof-of-Concept») Складання карти емпатії клієнта Підготовка ціннісної пропозиції для соціального проекту</p> <p>Практичне заняття № 13 Питання / завдання до заняття 1. Особливості маркетингу в соціальному підприємстві 2. Інформаційні джерела для маркетингового дослідження 3. Особливості та процедура маркетингового аналізу в соціальному підприємстві 4. Методи залучення клієнтів в соціальному підприємстві 5. Комплекс маркетингової політики соціального підприємства</p>	<p>2</p> <p>4</p> <p>2</p>
<p>Знати: сутність та особливості фінансового менеджменту в соціальному підприємстві</p>	<p>Тема 14. Фінансові аспекти соціального підприємства Лекція № 14 План лекції 1. Фінансовий менеджмент в соціальному підприємстві 2. Фінансовий план соціального підприємства 3. Соціальна звітність 4. Соціальний аудит</p> <p>Література Основна: 4, 6, 7 Додаткова: 3, 7, 19, 26 Інтернет – ресурси: 3, 4, 8</p> <p>Самостійна робота студентів Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ділова гра): «Фінансове планування соціального проекту» (шаблони для фінансового планування: https://drive.google.com/file/d/1JkiX3dNmbglkki3AKbcGrizhPD6BjhsA/view)</p>	<p>2</p> <p>5</p>

1	2	3
<p>Вміти: проводити фінансовий аналіз та формувати фінансовий план для соціального підприємства</p>	<p>Практичне заняття № 14 Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансова складова діяльності соціального підприємництва 2. Розрахунок собівартості товару/послуги соціального підприємства 3. Система фінансового планування в соціальному підприємстві 4. Фінансові показники ефективності діяльності соціального підприємства 5. Особливості цілей та процедур соціального аудиту 6. Практична вправа (робота в малих групах) «Оцінка доцільності інвестування у програмне забезпечення для фінансового аналізу та планування в соціальному підприємстві» (шаблони для проведення аналітики: https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1-9lx2Jto2H5yyJftGhNf3XFwiS9PqPqr) 	<p>2</p>
<p>Знати: сутність особливостей здійснення соціального підприємництва різними видами організацій</p>	<p>Тема 15. Особливості здійснення соціального підприємництва різними видами організацій Лекція № 15 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Варіанти організаційно-правових форм здійснення соціального підприємництва в Україні 2. Соціальне підприємництво на базі неприбуткової організації 3. Здійснення соціального підприємництва громадською організацією 4. Здійснення соціального підприємництва іншими неприбутковими організаціями <p>Література Основна: 2, 3, 6 Додаткова: 4, 8, 17, 21 Інтернет – ресурси: 5, 7, 8</p>	<p>2</p>
	<p>Самостійна робота студентів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка презентації на тему: Особливості функціонування соціальних підприємств в формі благодійної організації Особливості функціонування соціальних підприємств в формі проекту міжнародної підтримки Особливості функціонування соціальних підприємств в формі релігійної організації Особливості функціонування соціальних підприємств в формі ОСББ Особливості функціонування соціальних підприємств в формі ФОП Особливості функціонування соціальних підприємств на основі договору про спільну діяльність</p>	<p>5</p>

1	2	3
Вміти: оцінювати переваги та недоліки здійснення соціального підприємництва різними видами організацій	Практичне заняття № 15 Питання / завдання до заняття 1. Організаційно-правові форми здійснення соціального підприємництва в Україні та світі 2. Особливості створення та діяльності соціального підприємства на базі неприбуткової організації 3. Особливості функціонування соціальних підприємств в формі громадської організації 4. Умови звільнення від податку на прибуток соціальних підприємств – неприбуткових організацій	2
Знати: процедури та етапи створення соціального підприємства	Тема 16. Створення соціального підприємства Лекція № 16 План лекції 1. Основні етапи створення соціального підприємства 2. Зміст установчих документів соціального підприємства та їх підготовка 3. Створення та організація діяльності соціального підприємства на базі суб'єктів приватного права 4. Створення та організація соціального підприємництва шляхом укладання договорів про спільну діяльність Література Основна: 1, 3, 4, 5 Додаткова: 1, 5, 18, 24 Інтернет – ресурси: 4, 7, 9	2
Вміти: створювати соціальне підприємство	Самостійна робота студентів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка презентації на тему: Фінансовий менеджмент в соціальному підприємстві Формування початкового капіталу соціального підприємства Благодійна допомога неприбутковим організаціям	5
Вміти: створювати соціальне підприємство	Практичне заняття № 16 Питання / завдання до заняття 1. Зміст та послідовність етапів створення соціального підприємства 2. Формування та реєстрація установчих документів соціального підприємства 3. Необхідні ресурси для створення соціального підприємства 4. Податкові пільги, які можуть застосовуватись до соціальних підприємств 5. Практична вправа (робота в малих групах) «Бізнес – план для новоствореного соціального підприємства»	2

1	2	3
<p>Знати: принципи ведення обліку в різних видах соціальних підприємств, процес формування звітності та застосування податкових пільг для соціальних підприємств</p> <p>Вміти: вирішувати проблеми ведення обліку та формування звітності в соціальних підприємствах</p>	<p>Тема 17. Облік, звітність та податкові пільги для соціальних підприємств Лекція № 17 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Облікова документація соціального підприємства 2. Облік доходів та витрат соціального підприємства 3. Ведення обліку та звітність соціальних підприємств на базі неприбуткових організацій 4. Податкові та інші пільги для соціальних підприємств, створених на базі благодійних, громадських та релігійних організацій <p>Література Основна: 2, 5, 6 Додаткова: 7, 14, 19, 29 Інтернет – ресурси: 2, 3, 9</p> <p>Самостійна робота студентів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка презентації на тему: Звітність соціального підприємства Пільги для соціальних підприємств з податку на додану вартість Пільги для соціальних підприємств з податку на нерухомість Пільги для соціальних підприємств з орендної плати за державне майно та із земельного податку Особливості обліку операцій з надання благодійної допомоги Особливості обліку та звітності в неприбуткових організаціях</p> <p>Практичне заняття № 17 Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значення облікової політики в діяльності соціального підприємства 2. Види облікових документів соціального підприємства та їх характеристика 3. Управлінський облік в соціальному підприємстві 4. Податкова, фінансова та статистична звітність соціальних підприємств 5. Особливості обліку та звітності соціальних підприємств на базі неприбуткових організацій 	<p>2</p> <p>4</p> <p>2</p>
<p>Знати: джерела та структуру інвестицій в соціальний бізнес</p>	<p>Тема 18. Інвестиції в соціальний бізнес Лекція № 18 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Типи інвесторів для соціального підприємництва 2. Корпоративна соціальна відповідальність бізнесу як метод інвестування для соціальних проектів 3. Досвід зарубіжних країн в сфері інвестування в соціальний бізнес 4. Фандрейзинг як додатковий інструмент залучення ресурсів <p>Література Основна: 3, 4, 7 Додаткова: 2, 9, 17, 25 Інтернет – ресурси: 3, 8, 9</p>	<p>2</p>

1	2	3
Вміти: формувати інвестиційний план соціального підприємства та залучати інвестиційні ресурси для його розвитку	Самостійна робота студентів Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ділова гра): «Інвестиційний план як інвестиційна пропозиція соціального підприємства»	5
Знати: методи оцінювання соціального впливу та результатів діяльності соціального підприємства	Практичне заняття № 18 Питання / завдання до заняття 1. Поняття інвестування та його значення для розвитку соціального підприємництва 2. Методи інвестування в соціальному підприємстві 3. Роль фінансових інституцій та фондів в інвестуванні розвитку соціального підприємництва 4. Міжнародний досвід в сфері інвестування в соціальний бізнес 5. Краудфандинг в соціальному підприємстві	2
Вміти: практично використовувати методи та інструменти оцінювання соціального впливу та результатів діяльності соціального підприємства	Тема 19. Вимірювання соціального впливу та результатів діяльності Лекція № 19 План лекції 1. Поняття «результати діяльності соціального підприємства» 2. Види результатів соціального підприємства 3. Методичні підходи до оцінки соціальних результатів 4. Етапи оцінювання результатів діяльності соціального підприємства та їх характеристика Література Основна: 3, 6, 7 Додаткова: 1, 4, 8, 14, 19, 25 Інтернет – ресурси: 1, 4, 8	2
	Самостійна робота студентів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка презентації на тему: Категорії, що використовуються для оцінки соціальних результатів Підхід множинності інтересів зацікавлених сторін, що використовується для оцінки соціальних результатів Суб'єкти оцінки результатів діяльності соціального підприємства Індикатори вимірювання економічної та соціальної діяльності соціального підприємства	4
	Практичне заняття № 19 Питання / завдання до заняття 1. Результати діяльності соціального підприємства та їх класифікація 2. Понятійний апарат, що використовується для оцінки соціальних результатів 3. Процедура оцінки результатів діяльності соціального підприємства 4. Вдосконалення внутрішніх організаційно-економічних механізмів соціального підприємства на основі результатів оцінювання його діяльності	2

1	2	3
<p>Знати: структуру та зміст екосистеми соціального підприємництва в Україні</p> <p>Вміти: організувати ефективну взаємодію в екосистемі соціального підприємництва</p>	<p>Тема 20. Екосистема соціального підприємництва в Україні Лекція № 20 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Учасники екосистеми: соціальні підприємства 2. Учасники екосистеми: інкубатори та акселератори 3. Учасники екосистеми: донори/інвестори 4. Взаємодія в екосистемі соціального підприємництва та можливості її розвитку <p>Література Основна: 4, 5, 6 Додаткова: 7, 8, 14, 20, 25 Інтернет – ресурси: 1, 3, 8, 9</p> <p>Самостійна робота студентів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка презентації на тему: Світовий досвід функціонування інкубаторів та акселераторів в сфері соціального підприємництва Міжнародні проекти технічної допомоги в сфері соціального підприємництва в Україні Програми з розвитку соціального підприємництва в Україні Сфера венчурної філантропії та соціального інвестування в Україні Фінансування та підтримка соціальних підприємств благодійними фондами</p> <p>Практичне заняття № 20 Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль соціальних підприємств в суспільно-природно-економічній екосистемі 2. Каталог соціальних підприємств 3. Інкубатори та акселератори як учасники екосистеми соціального підприємництва 4. Донори та інвестори як учасники екосистеми соціального підприємництва 5. Перспективи розвитку екосистеми соціального підприємництва в Україні 	<p>2</p> <p>5</p> <p>2</p>
<p>Знати: сутність та характер впливу факторів, що сприяють розвитку соціального підприємництва в Україні</p>	<p>Тема 21. Перспективи розвитку соціального підприємництва в Україні Лекція № 21 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мотиваційні аспекти в розвитку соціального підприємництва 2. Передумови для розвитку соціального підприємництва в Україні 3. Масштабування соціального підприємництва 4. Механізм сприяння розвитку соціального підприємництва в Україні <p>Література Основна: 3, 6, 7 Додаткова: 5, 7, 9, 16, 26 Інтернет – ресурси: 2, 4, 5, 9</p>	<p>2</p>

1	2	3
	<p>Самостійна робота студентів Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка презентації на тему: Проблеми в розвитку соціального підприємництва в Україні Підтримка міжнародними фондами та організаціями розвитку соціального підприємництва в Україні Ресурси, які наявні для розвитку соціального підприємництва Система інформаційно-консультаційного забезпечення розвитку соціального підприємництва Політика державної підтримки розвитку соціального підприємництва: зарубіжний досвід та українські реалії Інвестиційні програми з кредитування соціальних підприємств</p>	4
<p>Вміти: долати об'єктивні та суб'єктивні перешкоди в процесі розвитку соціального підприємництва в Україні</p>	<p>Практичне заняття № 21 Питання / завдання до заняття 1. Об'єктивні та суб'єктивні перешкоди для розвитку соціального підприємництва в Україні 2. Проблема доступу соціальних підприємців до фінансових ресурсів 3. Процес формування механізму сприяння розвитку соціального підприємництва 4. Законодавчо-нормативні передумови для розвитку соціального підприємництва в Україні 5. Необхідність формування та затвердження на державному рівні програми з розвитку соціального підприємництва в Україні</p>	2
Разом		180/6

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні

1. Долуда Л., Назарук В., Кірсанова Ю. Соціальне підприємництво. Бізнес-модель. Реєстрація. Оподаткування. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2017. 92 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1n_7gdnZu_YnQOrgc0WN5B_ZRPb7h3xTH/view
2. Косович Б. І. Соціальне підприємництво в Україні: актуальні питання становлення. *Економіка та держава*. 2020. № 3. С. 77–81. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/3_2020/16.pdf
3. Лункіна Т. І. Соціальне підприємництво в Україні як сучасний тренд розвитку: особливості, фінансові аспекти. *Інфраструктура ринку*. 2020. № Вип. 39. С. 297–303. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/39_2020_ukr/51.pdf
4. Міняйленко І. В., Биба В. В., Кулябка А. А. Зарубіжні моделі розвитку соціального підприємництва. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/11_2020/102.pdf
5. Свинчук А. А., Корнецький А., Гончарова М., Назарук В., Гусак Н., Туманова А. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін: посібник. Київ: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2017. 188 с. URL: http://eef.org.ua/wp-content/uploads/2016/12/Book_sotsialne-pidpryemnytstvo_pidruchnyk.pdf
6. Соціальне підприємництво: посібник для викладачів курсу. Київ: Фамільна друкарня Huss, 2019. 160 с.
7. Спреклі Ф. Посібник з планування соціального підприємства: пер. з англ. Київ: Британська Рада, 2011. 68 с. URL: http://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/posibnik_z_planuvannya_socialnogo_pidpriemstva.pdf

Додаткові

1. Безсмертна О. В., Білоконь Т. М., Шварц І. В. Соціальне підприємництво: особливості та можливості створення в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2019. № Вип. 30. С. 92–97. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/30_2019_ukr/16.pdf
2. Біланіч Л. В. Інформаційні ресурси соціального підприємництва в Україні. *Актуальні проблеми економіки*. 2018. № 2. С. 82–90.
3. Білик О. І., Корецька Т. М. Перспективи розвитку соціального підприємництва в Україні. *Ефективна економіка*. 2020. № 1. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/1_2020/69.pdf
4. Босак І.П. Соціальне підприємництво: основні ознаки та особливості розвитку. *Наукові записки НаУКМА*. 2017. №1 (54) С. 99-104. URL: <http://nz.uad.lviv.ua/static/media/1-54/12.pdf>
5. Гулевська-Черниш А. Соціальне підприємництво: куди рухаються світ і Україна. *Дзеркало тижня*. 2019. № 21 груд. С. 11
6. Дюк А. А. Сучасний розвиток та напрями спеціалізації соціального підприємництва на селі. *Економіка та держава*. 2020. № 5. С. 149–154. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/5_2020/29.pdf
7. Екосистема соціального підприємництва в Україні: виклики та можливості. Київ (Україна) – Вашингтон (США): ПАКТ, 2018. 38 с.
8. *Євроінтеграційні пріоритети розвитку національного бізнесу: монографія / [авт.: А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник, В. В. Юхименко, В. П. Онищенко, В. М. Будзяк, А. О. Ходжасян, Л. П. Кудирко, Н. Г. Калюжна, І. Л. Федун, Н. А. Гринюк, О. В. Кам'янецька, Ю. О. Олейніков та ін.] : за заг. ред. А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник. Київ : КНТЕУ, 2018. 672 с.*
9. Жуковська В. М. Соціальний розвиток організації: потенціал, управління, інновації : монографія. Київ : КНТЕУ, 2018. 352 с.
10. Заволока Ю. М., Сідненко М. В., Івко А. В. Проблеми та перспективи розвитку соціального підприємництва в Україні. *Ефективна економіка*. 2019. № 5. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/5_2019/64.pdf

11. Как британское правительство развивает социальное предпринимательство ? 2016. URL: Режим доступа: http://by.odp-office.eu/ekspertyza/_sacyjalnaje-pradprymalnictva/kak-britanskoe-pravitelstvo-razvivaet-socialnoe-predprinimatelstvo
12. Каталог соціальних підприємств України 2016-2017 рр. Київ: Видавничий Дім «Києво-Могилянська академія», 2017. URL: <https://drive.google.com/file/d/0B5k4OK2hVgtAOWWhGV1RjcW8zZlk/view>
13. Колот В. М., Репіна І. М., Щербина О. В. Підприємництво : організація, ефективність, бізнес-культура : навч. посіб. 3-тє вид., без змін. Київ : КНЕУ, 2010. 445 с.
14. Корнецький А., Нагаївська Д. Ю. Соціальне підприємництво і соціальна відповідальність бізнесу: визначення, критерії та регулювання. *Причорноморські економічні студії*. 2016. Вип.11. С.204–208. URL: <http://bses.in.ua/journals/2016/11-2016/46.pdf>
15. Кривобок П. В. Розвиток соціального підприємництва в Україні. *Актуальні проблеми економіки*. 2018. № 2. С. 51–61.
16. Куц М. Р. Соціальне підприємництво: основні ідеї та перспективи дослідження в соціології. *Наукові записки НаУКМА. Соціологічні науки*. 2015. Т. 174. С. 51-55.
17. Липчук В. В. Соціальна кооперація: суть, значення, досвід. *Економіка України*. 2013. № 6 (619). С. 89–96.
18. Лопачук І. А. Актуалізація соціального вектору функціонування підприємництва в Україні. *Ефективна економіка*. 2020. № 2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2020/52.pdf
19. Луговенко Н. В., Коваленко Н. В. Соціальні підприємства як інструмент діалогу держави і суспільства. *Інфраструктура ринку*. 2020. № Вип. 42. С.187–192. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/42_2020_ukr/34.pdf
20. Микитюк П. П., Крисько Ж. Л., Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Скочиляс С. М. Інноваційний розвиток підприємства: навч. посіб. / за ред. П. П. Микитюка. Тернопіль : Принтер Інформ, 2015. 224 с. URL: <http://10.0.2.150/docs/Pidruchnyky/2019/Innovatsiinyi-rozvytok-pidpryiemstva.pdf>
21. Наумова М. О. Прогресивний міжнародний досвід розвитку соціального підприємництва та запозичення його в Україні. *Держава та регіони*. 2020. №2. С. 202–208. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2020/2_2020/36.pdf
22. Никифорак В. А., Тодорюк С. І., Антохова І. М. Удосконалення нормативно-правового забезпечення України у сфері соціального підприємництва: досвід країн ЄС. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 4. С. 5–10.
23. Свинчук А. Міжнародний досвід розвитку соціальних підприємств: уроки для України. *Теорія стратегії та економічного розвитку*. 2014. № 34. С. 25–32. URL: http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/4539/1/2014_34_%2825-32%29.pdf
24. Сибирка Л. А., Дмитрієва О. М., Сироїжко К. В. Розвиток та становлення соціального підприємництва та соціальної відповідальності бізнесу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 22. С. 47–53. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/22_2019/10.pdf
25. Смаль В., Кокоть В. Що слід знати про соціальне підприємництво. Київ: Федерація канадських муніципалітетів; Проект міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст», 2017. 58 с. URL: http://pleddg.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/Social_Entrepreneurship_Guide- WEB-1.pdf
26. Сотник І. М., Гаврилова В. В., Коваленко Є. В. Соціальне підприємництво як інструмент реалізації глобальних цілей сталого розвитку. *Актуальні проблеми економіки*. 2018. № 2. С. 62–73.
27. Соціальне підприємництво / Prometheus. URL: https://edx.prometheus.org.ua/courses/course-v1:WNISEF+SE101+2017_T4/about
28. Соціальне підприємництво: дизайн-мислення та невизначеність / ВУМ Online. URL: <https://vumonline.ua/course/social-entrepreneurship>
29. Яцунь О. Вища освіта як агент соціальних інновацій. *Вища школа*. 2018. № 11. С. 7–19.

Інтернет - ресурси

1. Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К.А. Тімірязєва. URL: <http://www.library.vn.ua>.
2. Законодавча база Верховної Ради України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Вінницької обласної державної адміністрації. URL: <http://www.vin.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
7. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого. URL: <http://www.nplu.org..>
8. Система дистанційного навчання ВТЕІ КНТЕУ «MOODLE». URL: <http://sun.vtei.com.ua>.
9. Центр учбової літератури. URL: <http://www.cul.com.ua>.